

การพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน
สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ

The Development of Language Skills by Storytelling Activities for early childhood,
Baan Ploypoom Kindergarten School

ภัทชานี สาริกบุตร

Phatchanee Sarikabutre

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Education, Bangkokthonburi University

E-mail: Phatchanee.sarikabutre@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ และ (2) เปรียบเทียบพัฒนาการทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ ที่ได้เข้ารับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สื่อกิจกรรมการเล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนปฐมวัยที่ศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาล 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา (2) แบบสังเกตพัฒนาการทักษะทางภาษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) การพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน นักเรียนมีค่าเฉลี่ย 15.1 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.67 คิดเป็น ร้อยละ 75.5 และ (2) ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ หลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานนักเรียนอนุบาลมีพัฒนาการทักษะทางภาษาสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย 5.85, 8.8, 10.8, 12.3, 15.1 ตามลำดับ

คำสำคัญ: กิจกรรมการเล่านิทาน, เด็กปฐมวัย, โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ,

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) to study language skills by storytelling activities for early childhood, Baan Ploypoom Kindergarten School; and (2) to compare language skills development by storytelling activities for early childhood, Baan Ploypoom Kindergarten School that have been organized a learning experience storytelling activities. The sample consisted of 20 early childhood students in Kindergarten 3/2, 2nd semester of the academic year 2021. They were obtained by group sampling. The research instruments consisted of (1) a storytelling activity plan to develop language skills; and (2) a language skills development observation form. Data were analyzed by descriptive analysis. The statistics used for the data analysis were Mean and Standard Deviation.

The result of research were found that: (1) the development of language skills by storytelling activities for early childhood, Baan Ploypoom Kindergarten School has a full score of 20 with an average of 15.1 and a standard deviation of 2.67 or 75.5 percent; and (2) comparative results before and after of language skills development by storytelling activities for early childhood, Baan Ploypoom Kindergarten School after the storytelling activities had developed language skills respectively with mean 5.85, 8.8, 10.8, 12.3 and 15.1.

Keywords: Storytelling Activities, Early childhood, Baan Ploypoom Kindergarten School

บทนำ

เทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าก็เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่มนุษย์เลือกใช้ในการติดต่อสื่อสาร ทำให้การติดต่อระหว่างบุคคลมีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น การสื่อสารและการทำความเข้าใจกับสื่ออื่นๆที่บุคคลต้องการสื่อสารนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก การสื่อสารต้องใช้ ภาษา เป็นเครื่องมือหลักในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ทำให้เข้าใจผู้อื่นและผู้อื่นก็เข้าใจตรงกันและต้องอาศัยประสิทธิภาพที่เพียงพอ ไม่เช่นนั้นอาจเกิดความผิดพลาดในด้านความเข้าใจที่ไม่ตรงกันได้ ซึ่งการเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดนั้น นอกจากจะสร้างความเสียหายให้กับตัวบุคคลแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อกลุ่ม สังคม และประเทศชาติได้ วิธีที่จะทำให้การเรียนการสอนนั้นได้ประโยชน์และเข้าใจอย่างแท้จริงต้องเข้าใจทั้งภาษาและหลักของภาษา อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่กว้างขึ้น ลึกซึ้งและเป็นข้อสำคัญในการพัฒนาด้านตนเองทางการศึกษา บุคคลใดก็ตามจะไม่สามารถเข้าใจได้หากไม่สามารถสื่อความคิดออกมาเป็นความหมาย ยิ่งหากไม่มีความรู้ โดยเฉพาะความรู้ทางด้านภาษา ยิ่งต้องแก้ไขให้ดีและถูกต้องเหมาะสมภาษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว ตั้งแต่เกิด เป็นสื่อที่ให้ความรู้ประสบการณ์แก่บุคคลตั้งแต่เด็กทั้งในบ้าน โรงเรียน และสังคม (ศุภมาส จีรโกบสกุล, 2559: 10)

ภาษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่อาศัยทักษะการฟัง การพูดและเป็นพื้นฐานของการเรียน ซึ่งการพัฒนาภาษาควรเริ่มตั้งแต่เด็กวัยอนุบาลเพราะเด็กในวัย 2-7 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว เด็กเรียนรู้ภาษาตามลำดับขั้นโดยพัฒนาการเริ่มจากความคุ้นเคยจากการได้ยิน ได้ฟัง การพูดคุยสนทนา ทำให้พัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว เด็กเริ่มเรียนจากภาษาต่างๆ เรียนรู้การใช้คำศัพท์ด้วยการใช้ประโยค ครูสอนภาษาคนแรกของเด็กคือ พ่อแม่ เสียงแรกที่เด็กได้ยินได้ฟัง คือ เสียงจากพ่อแม่ การโต้ตอบของพ่อแม่ทำให้เด็กเรียนรู้ภาษา การพูดและสนทนากับเด็ก คือ การสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กวัยอนุบาล (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551: 136) การเรียนรู้ภาษาเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องควรจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก และการเรียนรู้ภาษาเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณา นอกจากนี้สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการส่งเสริมทักษะทางภาษาให้กับเด็กวัยอนุบาลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นอย่างเต็มศักยภาพคือการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีและเหมาะสม

จะเห็นได้ว่า การฟัง การพูดเป็นทักษะของพัฒนาการทางภาษาในเด็กวัยอนุบาล การจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยต้องจัดให้สอดคล้องกับอายุธรรมชาติและความต้องการของเด็กที่มีความแตกต่างกัน กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางภาษาในด้านการฟัง และการพูดสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้นมีหลากหลายกิจกรรม เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกมบทบาทสมมติ การสนทนา การอภิปราย การร้องเพลง การพูดคำคล้องจอง รวมทั้งการใช้ปริศนาคำทาย ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นโอกาสเปิดโอกาสให้เด็กได้ฟัง พูด ได้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะยิ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางภาษาที่ดีขึ้น (กิ่งกาญจน์ อังกสิทธิ์, 2555: 18) นอกจากนี้ ภาษายังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ การอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นต้องใช้ภาษาในการสื่อสารความหมายซึ่งกันและกันเพื่อแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความคิด

ความรู้สึก ทักษะคิด และประสบการณ์ให้ผู้อื่นเข้าใจ ทำให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น การเรียนรู้ภาษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กๆ สามารถพิจารณาได้ว่าเมื่อเรียนรู้แล้วจะได้อะไร มีความสุขในการเรียนและสามารถใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว มีความหมายที่ถูกต้องเหมาะสมและเชื่อมโยงถึงกันระหว่างบุคคลอื่น ๆ ได้ดี จนถึงระดับที่สามารถใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ผ่านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมือสารสนเทศต่างๆ ได้ดีในยุคปัจจุบัน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 32-34) ได้กำหนดให้การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ด้านการพัฒนาการด้านสติปัญญาว่า ควรจัดประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา สนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวที่เป็นพื้นฐานต่อการเรียนรู้ต่อไป การจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยช่วงอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษที่พัฒนาตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ คือ ศึกษาเพื่อให้พัฒนาตามศักยภาพและให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ พัฒนาร่างกายให้เจริญเติบโตตามวัย มีสุขภาพจิตดี มีทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะการคิด การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารและแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมตามวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 26) และการวางรากฐานที่ดี ควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยช่วง 6 ปีแรกเพราะเป็นช่วงที่เด็กมีพัฒนาการในทุกด้านรวดเร็ว โดยเฉพาะสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องตามหลักทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) ได้กล่าวว่าพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่เกิดขึ้นในวัยก่อนปฐมวัยจะเป็นรากฐานให้แก่พัฒนาการทางด้านปัญญาในระดับต่อไป และในการพัฒนาประชากรของประเทศไทยควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยเป็นสำคัญเพราะเด็กปฐมวัยจะพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม บุคลิกภาพอย่างรวดเร็ว ตามประสบการณ์ของเด็กที่ได้รับจากในช่วงแรกของวัยจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาขั้นต่อไป

โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยมีนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 ส่วนนักเรียนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 35-40 คน ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูสอนระดับปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 ห้องอนุบาล 3/2 จำนวน 20 คน พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3/2 มีการสอดแทรกกิจกรรมที่ช่วยฝึกทักษะทางภาษาค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เน้นกิจกรรมกลางแจ้ง การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ และจากการประเมินของครูผู้สอนยังพบปัญหาอีกว่า เด็กๆ สามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ เชื่อมโยงหรือตอบคำถามในสื่อการเรียนการสอนหรือสถานการณ์ต่างๆ ไม่ค่อยดี และพัฒนาการทักษะทางภาษาโดยฟังตามเนื้อเรื่องที่ครูเล่าหรืออ่านแล้วจับใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญได้ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร และเมื่อเด็กขึ้นสู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 บางส่วนยังมีพัฒนาการทักษะทางภาษาได้ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดทักษะทางภาษา การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงความสามารถในการหาความรู้ให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งกิจกรรมการเล่นิทานจะเป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ ให้ความสนใจเป็นพิเศษ ดังที่ วรวิษฐา อัครธนนยมนต์ (2563: 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของนิทานไว้ว่าการนำนิทานมาใช้ส่งเสริมพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากและน่าสนใจ เพราะกิจกรรมการเล่นิทานช่วยให้เกิดความสุขสนุกสนานตรงกับความต้องการของเด็ก ๆ อีกทั้งยังสามารถกระตุ้นความสนใจด้วยคำถามปลายเปิด ทำให้ได้ทราบว่าเด็กจะเรียนรู้อะไรและคิดอย่างไรต่อเรื่องที่ฟัง การเล่นิทานให้เด็กฟังนับว่าเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียนรู้ สามารถจดจำ กล้าแสดงออก มีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่ปรารถนา ช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความสัมพันธ์ ความต้องการเป็นที่ยอมรับ เนื้อหานิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเด็กดังกล่าวจะช่วยให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ นิทานมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อเด็ก (สมศักดิ์ ปริญญา, 2542) ดังนั้น การฟังนิทานบ่อย ๆ จะเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ในหลายมิติ เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และความกล้าแสดงออกเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพและสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง วิธีในการอ่านนิทานในช่วงปฐมวัย

มีหลากหลายวิธี เช่น การเล่าปากเปล่า การเล่าประกอบเสียง การเล่าประกอบภาพ การเล่าประกอบท่าทาง การเล่าโดยอาศัยอุปกรณ์หรือหุ่นทำมือ ฯลฯ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ ที่เกี่ยวเนื่องกับเนื้อหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนในองค์ที่ 3 ธรรมะกับธรรมชาติ ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องระหว่างธรรมชาติกับชีวิตโดยเน้นเนื้อเรื่องที่ใช้ภาษาฟังง่าย เข้าใจง่ายด้วยวิธีการเล่าแบบปากเปล่า เล่าประกอบภาพ และการเล่าโดยอาศัยอุปกรณ์หรือหุ่นทำมือ มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเล่านิทานแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการเล่านิทาน 2) ขั้นตอนการเล่านิทาน และ 3) ขั้นตอนหลังการเล่านิทาน โดยแต่ละขั้นตอนผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ที่ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ด้วยความเข้าใจ และความสนใจ ดังนี้ (1) ขั้นตอนการเล่านิทาน เป็นขั้นที่เตรียมความพร้อมของนักเรียนสำหรับการฟังนิทานให้น่าสนใจและเข้าใจ โดยผู้วิจัยจะดำเนินกิจกรรมด้วยชุดคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องและองค์ 3 เรื่อง ธรรมะกับธรรมชาติในการเรียนรู้ในโรงเรียนตามระดับชั้นอนุบาล 3 โดยเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ที่มีเพื่อให้บทวนความรู้และน่าสนใจมากยิ่งขึ้นจากความเข้าใจที่มี แนะนำตัวละคร ฉาก หรือสถานที่ในนิทานเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคาดเดาเรื่องที่ฟัง (2) ขั้นตอนการเล่านิทาน ขั้นนี้มุ่งให้นักเรียนได้ฟังและเพลิดเพลินไปกับนิทานในระหว่างที่ผู้วิจัยใช้วิธีการต่าง ๆ ประกอบการเล่าเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่ฟัง เช่น การใช้รูปภาพ ใช้เสียงสูง ต่ำ แสดงท่าทางในขณะที่เล่า หรือการใช้คำถามให้ผู้เรียนคาดเดาเรื่องหรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ภาษาที่ฟังง่าย เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับวัย เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นรอบครัว โรงเรียน ชีวิตประจำวัน และสภาพแวดล้อมที่เด็ก ๆ สามารถประสบได้โดยทั่วไป เพื่อนำไปสู่การคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง และ (3) ขั้นตอนหลังการเล่านิทาน เป็นขั้นตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน และประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ฟังจากนิทาน โดยการใช้ชุดคำถามเดิมที่ถามก่อนการเล่านิทานเพื่อสังเกตความเข้าใจว่าเพิ่มขึ้นหรือไม่ หรือการนำรูปฉาก ตัวละคร มาลำดับเหตุการณ์ เล่าเรื่องซ้ำหรือแสดงท่าทางประกอบการเล่านิทาน สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับ ศศิมา สุขสว่าง (2561) การคิดสำหรับเด็กปฐมวัยจะใช้คำถามเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดในขณะที่ทำกิจกรรม หรือการจัดประสบการณ์ มีการใช้แบบประเมินโดยสังเกตพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อสังเกตพฤติกรรมเด็กขณะทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรมตามมาตรฐานคุณลักษณะที่ 4 พัฒนาการด้านสติปัญญา และใช้แบบทดสอบพัฒนาทักษะทางภาษาที่จะนำไปประกอบการประเมินแบบสังเกตพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล ให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึกละเอียด และเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองกับนิทาน ใช้ทักษะภาษาในระดับปฐมวัยอย่างครบถ้วน สามารถฟังและทำความเข้าใจต่อคำสั่ง สามารถนำองค์ความรู้จากกรฟัง การพูดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ภายในชั้นเรียนหรือจากสื่อต่างๆที่ค้นคว้าตามความเหมาะสมของวัย นำมาเชื่อมโยงประสบการณ์กับองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดและสื่อสารในรูปแบบการพูด อ่าน หรือเขียน ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนระดับปฐมวัยและเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ ที่ได้เข้ารับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สื่อกิจกรรมการเล่านิทาน

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การพัฒนาทักษะทางภาษาอ้างอิงจากงานวิจัยของ วรรัชชิสฐา อัครณยวัฒน์ (2563: 482) มีขั้นตอนที่ประกอบด้วย (1) ขั้นตอนการเล่านิทาน (2) ขั้นตอนการเล่านิทาน (3) ขั้นตอนหลังการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยให้ (1) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย (2) มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ (3) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (4) มีความสามารถในการหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

การพัฒนาทักษะทางภาษา โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน
สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ

การพัฒนาทักษะทางภาษา โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ

ขั้นตอนการเล่านิทาน

- 1) ครูเริ่มโดยการตั้งคำถาม
- 2) ชวนเด็กๆ หาคำตอบจากประสบการณ์ที่เคยสำรวจรอบโรงเรียนและบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนและเสนอความคิดให้ครูและเพื่อนฟัง
- 3) ครูชื่นชมความกระตือรือร้นของเด็กๆ ในการหาคำตอบและชวนคิดโดยการตั้งคำถาม

ขั้นการเล่านิทาน

- 4) ครูจัดแถวตามความเหมาะสม แนะนำตัวละครฉากหรือสถานที่ในเรื่อง
- 5) ครูเล่านิทาน และพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องในนิทาน เพื่อทบทวนความเข้าใจของเด็กๆ

ขั้นหลังการเล่านิทาน

- 6) ครูใช้ชุดคำถามเดิมซ้ำเพื่อสังเกตการตอบคำถาม โดยใช้ความรู้ใหม่เชื่อมโยงประสบการณ์ที่มี เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังใช้สื่อ

พัฒนาการทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย

1. เพื่อศึกษาทักษะทางภาษา โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะทางภาษา โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเล่านิทาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย**1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 3 ประจําภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน คือ ห้องอนุบาล 3/1 จำนวน 20 คน และอนุบาล 3/2 จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน ของโรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้อง รวมทั้งสิ้น 20 คน ได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยเป็นห้องเรียนที่แบ่งนักเรียนแบบละความสามารถมีพื้นฐานโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนกิจกรรมการเล่านิทาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

(1) ขั้นตอนการเล่านิทาน เป็นขั้นที่เตรียมความพร้อมของนักเรียนสำหรับการฟังนิทานให้น่าสนใจและเข้าใจ โดยผู้วิจัยจะดำเนินกิจกรรมด้วยชุดคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องและองค์ 3 เรื่องธรรมะกับธรรมชาติในการเรียนรู้ในโรงเรียนตามระดับชั้นอนุบาล 3 โดยเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ที่มีเพื่อให้ทบทวนความรู้และน่าสนใจมากยิ่งขึ้นจากความเข้าใจที่มี แนะนำตัวละคร ฉาก หรือสถานที่ในนิทานเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคาดเดาเรื่องที่ฟัง ดังนี้

- ครูเริ่มโดยการตั้งคำถาม

- ชวนเด็กๆ หาคำตอบจากประสบการณ์ที่เคยสำรวจรอบๆ โรงเรียนและบริเวณบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยน

และเสนอความคิดให้ครูและเพื่อนฟัง

- ครูชื่นชมความกระตือรือร้นของเด็กๆ ในการหาคำตอบและชวนคิดโดยการตั้งคำถาม

(2) ขั้นการเล่านิทาน ขั้นนี้มุ่งให้นักเรียนได้ฟังและเพลิดเพลินไปกับนิทานในระหว่างที่ผู้วิจัยใช้วิธีการต่างๆ ประกอบการเล่าเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่ฟัง เช่น การใช้รูปภาพ ใช้เสียงสูง ต่ำ แสดงท่าทางในขณะที่เล่า หรือการใช้คำถามให้ผู้เรียนคาดเดาเรื่องหรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ภาษาที่ฟังง่าย เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับวัย เป็นเรื่องที่เกิดในครอบครัว โรงเรียน ชีวิตประจำวันและสภาพแวดล้อมที่เด็กๆ สามารถประสบได้โดยทั่วไป เพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง ดังนี้

- ครูจัดแถวเป็นวงกลม แนะนำตัวละคร ฉากหรือสถานที่ในเนื้อเรื่อง

- ครูเล่านิทานและพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องในนิทานเพื่อทบทวนความเข้าใจของเด็กๆ

(3) ขั้นหลังการเล่านิทาน เป็นขั้นตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน และประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ฟังจากนิทาน โดยการใช้ชุดคำถามเดิมที่ถามก่อนการเล่านิทานเพื่อสังเกตความเข้าใจว่าเพิ่มขึ้นหรือไม่ หรือการนำรูปฉาก ตัวละครมาลำดับเหตุการณ์ เล่าเรื่องซ้ำหรือแสดงท่าทางประกอบการเล่านิทาน สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาให้เกิดการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และมีความสามารถในการหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน

- ครูใช้ชุดคำถามเดิมซ้ำเพื่อสังเกตการตอบคำถาม โดยใช้ความรู้ใหม่ เชื่อมโยงประสบการณ์ที่มี เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังใช้สื่อ

2) สื่อกิจกรรมการเล่านิทาน จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

(1) นิทานเรื่อง ต้นไม้ที่รัก

(2) นิทานเรื่อง ต้นไม้กับสัตว์น้อย

(3) นิทานเรื่อง ต้นไม้ช่วยด้วย

(4) นิทานเรื่อง ผักแสนดี

(5) นิทานเรื่อง เด็กหญิงแดงหมอกับปลั่งผัก 5 สี

3) แบบสังเกตพัฒนาทักษะทางภาษา ประเมินทักษะทางภาษาระหว่างทำกิจกรรมการเล่านิทานและหลังทำกิจกรรมการเล่านิทาน จำนวน 5 ครั้ง โดยกำหนด 4 หัวข้อ ดังนี้

- (1) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
 - สามารถฟังผู้อื่นจนจบและสนทนาโต้ตอบได้อย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
 - เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
 - สามารถฟัง จดจำและเข้าใจคำสั่งใบบางตามทีครูกำหนดได้
- (2) มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
 - บอกลักษณะ ส่วนประกอบหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส
 - เรียงลำดับเหตุการณ์อย่างน้อย 5 ลำดับ
 - มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล
- (3) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 - สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตน โดยมีรายละเอียดมากขึ้น
- (4) มีความสามารถในการหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย
 - กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
 - ค้นหาคำตอบของข้อสงสัย โดยใช้วิธีที่หลากหลายด้วยตนเอง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยกับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3/2 ของโรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลอง ด้วยตนเอง มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน เพื่อทำการทดลองตามแผนที่กำหนดไว้
- 2) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง มีขั้นตอน ดังนี้

(1) ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวิธีการเรียน ในสื่อกิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องการพัฒนาทักษะทางภาษา โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ

(2) พูดคุยกับนักเรียนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย ใช้ชุดคำถามที่กระตุ้นให้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกับการเชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนเข้ากับสื่อกิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องการพัฒนาทักษะทางภาษา โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ

(3) ดำเนินกิจกรรมการเล่านิทาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ใช้เวลาทดสอบก่อนการทดลอง 3 ครั้ง และทดลอง 5 ครั้ง ทุกวันศุกร์ จำนวน 8 สัปดาห์ ครั้งละ 15-20 นาที ตามแผนกิจกรรมการเล่านิทานที่สร้างขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน นักเรียนมีค่าเฉลี่ย 15.1 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.67 คิดเป็นร้อยละ 75.5 ซึ่งมีพัฒนาการที่สูงขึ้น เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ หลังจัดกิจกรรมเล่านิทานนักเรียนอนุบาลมีพัฒนาการทักษะทางภาษาสูงขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ มีพัฒนาการที่สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดความยากง่ายของเนื้อหาได้เหมาะสมกับ

พัฒนาการของนักเรียนจากแบบสังเกตพัฒนาการทักษะทางภาษา โดยใช้การเล่านิทานที่มีเนื้อเรื่องใกล้ตัว และอยู่ในสภาพแวดล้อมโดยรอบของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและบ้าน โดยเฉพาะปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ตลอดจนการใช้นิทานทำให้เด็กมีความสนใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ดังที่ ยินดี รามทอง (2550) กล่าวถึงนิทานจะช่วยให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ภาษาและส่งเสริมพัฒนาการในทุกๆ ด้าน ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เกิดความเข้าใจในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้น นิทานสำหรับเด็กจึงมีคุณค่าต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก สามารถส่งเสริมเด็กให้เกิดทักษะในการใช้ภาษา สติปัญญาและทักษะทางสังคม

2. จากผลการเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ หลังจัดกิจกรรมเล่านิทานนักเรียนอนุบาลมีพัฒนาการทักษะทางภาษาสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าในขณะที่ทำการสอนผู้วิจัยจะใช้วิธีการออกท่าทาง น้ำเสียงที่เร้าอารมณ์ให้นักเรียนเกิดความสนใจ การใช้สื่อกิจกรรมที่มีสีสันเพื่อกระตุ้นความสนใจและการติดตามตลอดทั้งกิจกรรม และวิธีการแลกเปลี่ยนคำถาม คำตอบ โดยจะเน้นการคิดจากองค์ความรู้เก่าและองค์ความรู้ใหม่จากการร่วมกิจกรรม และการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้เป็นกันเอง มีความสนุกสนาน เรียนรู้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องผ่านสื่อกิจกรรมการเล่านิทานที่มีรูปภาพ สีสันสดใสและมีตัวอักษรที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่าย เพิ่มความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมตลอดกิจกรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นข้อมูลทางภาษาที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้ มีความหมายในเนื้อหา ไม่เป็นเพียงกฎเกณฑ์หรือโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น (Krashen,1985) เมื่อนักเรียนพูดผิดก็จะได้ไม่ได้รับการลงโทษ แต่จะมีการแก้ไขให้ถูกต้อง ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกละอาย ไม่ถูกกดดันและมีความสนใจในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาพร ศรีเทพ (2558: 39) ที่กล่าวถึงกิจกรรมการเล่านิทานว่าเหมาะสำหรับการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-พูด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ISBN, 2560.
- กรมวิชาการ. (2547ก). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร. (2553). *พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่นิทาน*. ปริญญาโทพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณิชฐา อัครธนะวมนต์. (2563). *การจัดประสบการณ์เล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กวัยอนุบาล โรงเรียนบ้านค้อน้อย อำเภอลำไ้ จังหวัดอุบลราชธานี*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชธานี, 2563.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (ม.ป.ป.). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่เน้นภาษาแบบธรรมชาติหรือภาษาแบบองค์รวม*. ม.ป.ท.
- ศุภมาส จิรกอบสกุล. (2559). *ทักษะทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมอ่านนิทานร่วมกัน*. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนงค์ วรพันธ์. (2546). *พัฒนาการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการทำสมุดเล่มเล็ก*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย,บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.